

Список використаних джерел:

1. Свистуха Д. Художні витвори та макети відновлення будівель. У Миколаєві відкрилася виставка студентських робіт. Суспільне Новини веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/393689-hudozni-vitvori-ta-maketi-vidnovlennabudivel-u-mikolaevi-vidkrilasa-vistavka-studenskih-robot/> (дата звернення: 22.02.2023).
2. Виставка документального фотопроєкту «Те, що мене тримає – те, що тримаю я». Інформаційна платформа: культурна Миколаївщина веб-сайт. URL: <https://pkm.mk.ua/vystavka-dokumentalnogo-fotoprojektu-te-shho-mene-trymaye-te-shho-trymayu-ya/> (дата звернення: 31 березня 2023).
3. Миколаєві відкрито виставку херсонської художниці. Миколаївська правда веб-сайт. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/u-mykolayevi-vidkryto-vystavku-hersonskoyi-hudozhnytsi/> (дата звернення 05.05.2023)
4. Відкрили заключну виставку п'ятого циклу «Нові імена Миколаївщини 2021–2023» та третю виставку проєкту «Майстри барвистої палітри». Миколаївський обласний центр народної творчості веб-сайт. URL: <https://ocnt.com.ua/vidkryly-zaklyuchnu-vystavku-pyatogo-czyklu-novi-imena-mykolayivshhyny-2021-2023-ta-tretyu-vystavku-proyektu-majstry-barvystoyi-palitry/> (дата звернення: 6.10.2023)

Камінська М.І.,

магістр історії та археології, науковий співробітник Миколаївського обласного краєзнавчого музею, м. Миколаїв, Україна

ЛІТНІЙ ТАБІР 2022 РОКУ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ В МІСТІ БАД ХЕРСФЕЛЬД (BAD HERSFELD), ОКРУГУ ХЕРСФЕЛЬД-РОТЕНБУРГ (HERSFELD-ROTENBURG), ЗЕМЛІ ГЕССЕН (HESSEN), НІМЕЧЧИНА

За даними Федерального міністерства внутрішніх справ Німеччини, з кінця лютого 2022 до 30 вересня 2023 року в Центральному реєстрі іноземців зареєстровано 1 099 905 військових біженця з України. Це число складається як з повністю, так і з тимчасово зареєстрованих осіб. Так 893 325 особи перебувають у Німеччині згідно з §24 AufenthG «Закону про перебування іноземців у країні». Ще 84 863 мають фіктивну довідку, тобто рішення за заявою ще не було ухвалено. 68 041 особи тільки подали заяву на захист, та чекають на відповідь, а 36 793 особи ще не звернулись за захистом до органів влади Німеччини.

Що відомо про біженців з України? Близько 96% це громадяни України. Серед дорослого населення 66% - жінки, та 34 % - чоловіки. Приблизно 347 000 – діти та молодь віком до 18 років. З них 132 000 - діти молодшого шкільного віку (6-11 років), а 129 000 – підлітки від 12 до 17 років [1].

Багато українських сімей в наслідок російської агресії на весні 2022 року, були вимушені покинути родинні домівки та переїхати до Німеччини. Велика кількість

родин опинилася в землі Гессен (Hessen). За даними Федерального міністерства внутрішніх справ Німеччини, станом на 30 вересня 2023 року у землі Гессен (Hessen) проживає 81 000 громадян з України.

Що відомо про землю Гессен (Hessen)? Вона розташована в центральній частині Німеччини. Столиця місто Вісбаден (Wiesbaden). Найбільші міста Франкфурт на Майне (Frankfurt am Main), Кассель (Kassel), Дармштадт (Darmstadt).

Для українських біженців в окрузі Херсфельд-Ротенбург (Hersfeld-Rotenburg) землі Гессен (Hessen) було запроваджено багато культурних заходів, влаштованих на підтримку, інтеграцію та акліматизацію. Це були мітинги на підтримку України, дружні зустрічі українців з містянами, знайомство з національною кухнею Німеччини, урочистість з нагоди національних свят, подорожі до національних заповідників тощо. Культурні заходи найчастіше проходили при підтримці міської ради за допомогою волонтерів та небайдужих містян. Так волонтерами в Німеччині ставали люди, які самі народились в Україні, але виїхали з країни в різний час та за різних обставин. Доволі часто вони в'їхали в Німеччину як переселенці, маючи єврейське коріння. Волонтери добре володіли українською та німецькою мовами, тому допомагали оформити документи. Вони також мали фінансове підґрунтя допомагати українцям - в них були будинки, або квартири, де могли тимчасово жити біженці.

Стимулом для деяких волонтерів стала заява німецької влади, що той хто приймає до себе українські родини, згодом може отримати грошову винагороду за кожен зареєстровану особу. Відтоді німецьке населення почало активніше допомагати українським родинам, забираючи їх з таборів для біженців. Але обіцяні гроші було перерозподілено у місцеві бюджети, на руки «благодійники» їх так і не отримали. Розуміючи це, деякі з них вивозили українські родини назад у гуртожитки, деякі допомагали знайти біженцям інше житло. Траплялися випадки, коли за свої послуги волонтери виставляли рахунок у розмірі двох або трьох соціальних виплат біженця. Але ж, надаючи житло українцям, вони постійно отримували благодійні внески від інших громадян Німеччини, а також приймали гуманітарну допомогу - продукти, засоби гігієни для утримання біженців. Українці, яки потрапляли у подібну ситуацію були заручниками обставин, бо вони довірилися цим людям на початку війни, перебуваючи у чужій країні. Біженці не знали своїх прав та не могли звернутися до поліції, тому змушені були віддавати перші перераховані на їх рахунок соціальні гроші таким горе-волонтерам, щоб не опинитися з дітьми у таборах для біженців.

Але попри все, вимушені переселенці брали участь у підтримки української громади у Німеччині. Вони влаштовували культурні заходи, концерти для збору коштів на підтримку України, частування міських жителів національними українськими стравами. Проводили майстер-класи з вироблення українських оберегів та заняття з українського танцю для дітей та дорослих. Так бажання адаптувати українських дітей та допомогти їм знайти друзів під час літніх канікул, призвело до запровадження нової програми у місті Бад Херсфельд (Bad Hersfeld),

округу Херсфельд-Ротенбург (Hersfeld-Rotenburg), землі Гессен (Hessen), Німеччина (Deutschland) [2].

Так у липні - серпні 2022 року за підтримки місцевої влади для українських дітей 6 - 14 років автором статті та місцевою організацією «Дитячий клуб» (Kinderklub e.V.) керівник Поліна Сорель (Polina Sorel), було організовано літній табір "HALLO, BAD HERSFELD!". Мета – ознайомити українських дітей з місцевими історичними пам'ятками, культурою та фольклором Німеччини. Зняти стрес після перебування на лінії вогню та допомогти дітям знайти нових друзів. Організатор дитячого літнього табору разом з керівником «Дитячого клубу» та з волонтерами програми, щотижня обирали нову тему, прописували квести та екскурсійні маршрути [3].

Для формування основної групи дітей за інтересами, розклад кожного тижня було заздалегідь оголошено у групі WhatsApp «Літній табір. Бад Херсфельд». Кожен тиждень мав свою назву та своє наповнення тематичними екскурсіями та подорожами у музеї, національні парки та цікаві міста землі Гессен (Hessen). За весь час проведення програми було п'ять таких тижнів за темами: пізнавально-творчій тиждень "STADT, LAND, FLUSS", тиждень «Запрошуємо на гостини до братів Грімм», «Очманіла наука», «Зоо тиждень» та «Театральний тиждень».

Перший пізнавально-творчій тиждень "STADT, LAND, FLUSS" (місто, країна, ріка) було присвячено знайомству дітей з історією та історичними пам'ятками Бад Херсфельда (Bad Hersfeld). За розкладом о 10:00 організатори з волонтерами зустрічали дітей на вулиці біля приміщення міської організації Ікуц (Ikuz). Понеділок було повністю присвячено знайомству дітей та зануренню в атмосферу за темою тижня табору. Це були ігри на свіжому повітрі на знайомство, флешмоб, пікнік, квест та прогулянка з екскурсією по історичному центру міста. Приблизно о 13:00 діти заходили у приміщення міської організації Ікуц (Ikuz) поспідати та відпочити. О 14:00 було відведено час для проведення майстер-класів. Це були виробы з паперу, стрічок, пластику, обов'язково за українською тематикою. Так у перший день першого тижня діти готували плакат з побажаннями добре провести час у таборі. Плакат було виготовлено з жовто-блакитних долоньок, які вони вирізали з паперу та наклеїли на великий аркуш. Наступного понеділка діти виготовляли для прикраси кімнати табору квітку - символ України, а саме об'ємні соняшники з гофрованого паперу. Наступного тижня з полімерної мозаїки жовто-блакитного кольору, яку треба було наприкінці прасувати, відвідувачами табору було виготовлено прапор, квіти, серце та навіть мапу України. Ще був майстер-клас з виготовлення браслетів зі стрічок для себе та своїх рідних. Після майстер-класів діти самостійно наводили лад у приміщенні, снідали, збирали речі та виходили на дитячий майданчик біля культурного центру. Там їх починали забирати до дому батьки, це залежало від часу приїзду потягу або автобуса у Бад Херсфельд (Bad Hersfeld). Зазвичай всіх дітей забирали до 16:00.

Кожен вівторок літнього табору було заплановано тематичну подорож до маленького міста, що було розташовано на відстані 30 хвилин від Бад Херсфельда (Bad Hersfeld). Так другий тиждень табору було проведено за темою «Запрошуємо

на гостини до братів Грімм», а у вівторок було організовано подорож у місто Альсфельд (Alsfeld). Це місто ще має неоголошену назву «червоної шапочки», бо саме тут Frau (жінки) ходили у червоних капелюшках. Імовірно саме у цій місцевості брати Грімм і записали всім знайому казку. У Альсфельді (Alsfeld) учасники табору відвідали місцевий музей та побачили унікальний експонат – аутентичний капелюх червоного кольору. У другому приватному музеї цього чарівного міста діти побачили всіх персонажів казок фольклору Німеччини, саме тих, які записали брати Грімм. Подорож зайняла майже цілий день. Якщо вистачало часу, то дітям можна було відпочити на дитячих майданчиках або у парках відпочинку, яких дуже багато у Німеччині. Ще запам'яталась подорож до міста Ротенбург на Фульдї (Rotenburg an der Fulda) у «Зоо тиждень», де діти відвідали невеличкий контактний зоопарк, босоніж подорожували по тактильній тропі у лісі та досхочу грали на великому дитячому майданчику.

Щосереді учасники дитячого табору йшли до місцевого басейну. Вони вже добре спілкувались один з одним, з'їздили разом у невеличку подорож, ознайомились з правилами поведінки та прислуховувались до порад волонтерів. Після підготовчої бесіди про правила поведінки на воді, діти йшли купатися до басейну під наглядом волонтерів та батьків. Треба сказати, що батьки брали активну участь у всіх заходах табору. Вони також допомогли при проведенні майстер-класів, та наглядали за дітьми у подорожах. В басейні ще надавали допомогу у нагляді за дітьми працівники закладу, тому все проходило добре. Цілий день діти грали на свіжому повітрі, відпочивали та снідали разом у їдальні.

Четвер був найцікавішим днем тижня, бо саме в цей день було заплановано подорож у велике місто землі Гессен (Hessen) з відвідуванням національного музею або пам'ятки культури. Особливо запам'ятався тиждень «Очманіла наука». Для дітей та дорослих було організовано подорож до Музею експериментів у місто Франкфурт-на-Майні (Frankfurt Museum Experimenta). Ще діти відвідали музей природничої науки Зенкенбергський музей (Naturmuseum Senckenberg) та побачили величезні скелети динозаврів. Після цього вирішили піти у Сад Пальм (Palm Gardens) та побачили у оранжереях екзотичні рослини. Така чудова подорож запам'яталась на все життя! Треба сказати, що на час проведення програми, всі потяги та автобуси у Німеччині коштували для українців за ціною 10 євро на місяць, а всі національні музеї обслуговували українців безплатно.

Треба зазначити, що організатори та волонтери табору не чекали підтримки з боку місцевої влади. Програму було розпочато відразу після закінчення навчання дітей у німецькій школі. Місцева влада кожен рік підтримує програму позашкільних дитячих таборів у місті. Списки учасників місцевого літнього табору формують ще у вересні. Для цього батьки учнів повинні заповнити необхідну форму та передати її класному керівнику. Українські діти не могли отримати доступ до цієї програми, бо потік біженців у Німеччину з України було розпочато навесні 2022 року. Але місцева влада виділила декілька місць у німецькому таборі для українських дітей з багатодітних родин. Треба сказати, що українські діти не володіли мовою країни, яка їх прихистила, а перекладачів у шкільному таборі не було. Тому вже через

тиждень стало розуміло, що українські діти не зможуть відвідувати цей табір через відсутність комунікації.

Але наприкінці програми дитячого табору "HALLO, BAD HERSFELD!", міська влада виділила кошти на одну цікаву подорож для українців. Четвертий тиждень пройшов під гаслом «Зоо тиждень» з екскурсією до парку розваг Sea Aquarium GmbH у місті Зелла Меліс (Zella Mehlis). Було виділено кошти на великий автобус та перераховано кошти на входні квитки для 50 осіб - дітей та батьків, учасників програми. Найбільше запам'ятали діти великий акваріум з хижими акулами та тераріум з величезними крокодилами.

У п'ятницю учасники табору робили підсумки тижня, грали, відпочивали та подорожували по місту. Так одного дня учасники програми потрапили у передмістя Айхоф (Eichhofsiedlung) до експериментальної ферми, що було економічно вигідно та екологічно безпечно. Діти з цікавістю спостерігали за годуванням телят, побачили коней та інших свійських тварин. Невеликий дощ не зіпсував задоволення від цієї подорожі. Ще була цікава подорож до національного природничого парку «Wildpark» біля міста Ешвеге (Eschwege). Там діти також ознайомились зі світом тварин. Побачили годування оленів, кіз, кабанів та відвідали пасіку.

Але одне прикре непорозуміння все ж трапилось у таборі, адже воно не вплинуло на роботу, а навпаки внесло свої корективи в програму. Так вікову групу було спочатку оголошено 6-14 років, але згодом стало зрозуміло, що треба було орієнтуватися на дітей молодшого шкільного віку 6-11 років. Підлітки, яких було прийнято у табір на початку програми, не розуміли що це дитячий табір. Вони вимагали від волонтерів походу до магазину, щоб купити енергетиків. А коли їх вимоги не було виконано, то поскаржились батькам, що їх не пускають до магазину купити їжу, хоча в програмі табору це не було передбачено. Також вони не розуміли правила поведінки у Німеччині, що стосуються толерантності та національної ідентичності. Так стався прикрий випадок, коли підлітки на вулиці почали раптово кричати заклик фашистів та показували характерний жест правої руки. Звичайно їм було моментально зроблено зауваження зі сторони містян, добре що не викликали поліцію. Ввечері батькам було надіслано прохання провести зі своїми дітьми роз'яснювальну роботу та не приводити їх наступного дня до табору, щоб не наражати на небезпеку молодших дітей. Враховуючи напруженість ситуації було прийнято рішення не приймати більше заявок на участь у програмі табору дітей віком понад 12 років.

Останній «Театральний тиждень» програми провела Наталія Даценко – режисер театру «АртБагаж» м. Київ. До розкладу цього тижня було додано театральний квест, театральну майстерню з глини, костюмовану театральну імпровізацію біля історичної пам'ятки Штіфтеруїни (Stiftsruine). Наприкінці тижня для дітей і батьків було зіграно виставу українською мовою "Фантеркок" за мотивами казки «Чарівник Смарагдового міста» письменника О. Волкова.

Отже, дитячий літній табір для українців влітку 2022 року у Німеччині в місті Бад Херсфельд (Bad Hersfeld), округу Херсфельд-Ротенбург (Hersfeld-Rotenburg), землі Гессен (Hessen) виявився дуже цікавим. За весь час роботи програму відвідало

близько 100 учасників: 70 дітей приходили на заняття щоденно, ще 30 приєднувались до екскурсій та заходів. Учасники програми мали змогу зняти стрес після перебування у зоні бойових дій за допомогою майстер-класів, флешмобів та квестів. Діти знайшли нових друзів, почали довіряти дорослим та звертатися до них за допомогою. Кожен день вони дізнавалися багато цікавого про Німеччину, в ігровій формі вивчали історію міста, куди вони переїхали. Подібні заходи були дуже необхідні та важливі для дітей молодшого шкільного віку у перші місяці перебування у чужій країні. Організатори програми мали велику кількість позитивних відгуків. На жаль програма не стала щорічною. Це обумовлено тим, що наступного року потрібно було інтегрувати дітей у німецьке суспільство, вчити німецьку мову та шукати друзів серед місцевого населення. Але всі учасники програми продовжують товаришувати один з одним, зустрічаються і спілкуються. Тому організатори табору вважають, що мету програми було досягнуто!

Список використаних джерел:

1. Інформаційна платформа для досліджування міграції у Німеччині. https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html?fbclid=IwAR2KvmdjyBGX9qoUgI1Nf-tn39BtAQgP1euaMAIi_3x0uk-mo5LJ_j2dPL8#:~:text=Baden%2DW%C3%BCrtemberg%3A%20125.000%20
2. Сайт міста Бад Херсфельд (Bad Hersfeld), URL:<https://www.bad-hersfeld.de/rathaus-online/dienstleistungen.html> (дата звернення 26.10.2023).
3. Камінська М.І. «Культурні заходи влаштовані на підтримку, інтеграцію та акліматизацію тимчасово переміщених осіб з України до Німеччини в наслідок російської агресії, весна – літо 2022 року в окрузі Херсфельд-Ротенбург (Hersfeld-Rotenburg), землі Гессен (Hessen) Німеччина». Збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки»: збірник тез доповідей / [редкол.: В. Л. Мозговий (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2022. – 249 с.